Ändrade bestämmelser om förfarandet vid allmän fastighetstaxering

Av länsassessor Knut Egardt

I proposition nr 197/1963 föreslogs — på grundval av en av 1961 års fastighetstaxeringsutredning avgiven promemoria — vissa förenklingar i förfarandet vid allmän fastighetstaxering. Propositionen har med viss av bevillningsutskottet föreslagen jämkning (bev.u. nr 62/1963) antagits av riksdagen.

De nya bestämmelserna, som skall tillämpas första gången vid 1965 års allmänna fastighetstaxering, innebär i främsta rummet, att det nuvarande systemet med två nämnder i första instans på landet ersättes med en ennämndsorganisation efter i huvudsak samma regler som för närvarande gäller för städerna. Arbetet i första instans skall — såväl på landet som i stad — övervakas och samordnas av särskilda av länsstyrelsen förordnade ombud. Delvis som en följd av den nya organisationen på landet har gjorts vissa ändringar i tidsschemat för arbetet med allmän fastighetstaxering. Slutligen har genomförts en viss förenkling i fråga om redovisningen i fastighetslängden.

Taxeringsorganisationen

Enligt hittillsvarande bestämmelser har som bekant förfarandet vid allmän fastighetstaxering i första instans varit olika på landet och i städerna. På landet har funnits två nämnder, nämligen beredningsnämnder och fastighetstaxeringsnämnder. Beredningsnämnderna, vilkas verksamhetsområden utgjorts av kommun eller del av kommun, har upprättat förslag till taxering. Förslagen har — sedan de skattskyldiga beretts tillfälle avge erinringar mot desamma — genomgåtts av en för flera beredningsdistrikt gemensam fastighetstaxeringsnämnd, som fastställt taxeringarna. I städerna har endast funnits fastighetstaxeringsnämnder, som omedelbart beslutat om taxeringarna.

Fastighetstaxeringsorganisationen i första instans var före 1908 uppbyggd efter ett system med två nämnder och under tiden 1908—1921 efter ett ennämndssystem. På grund av de negativa erfarenheterna vid 1908 års allmänna fastighetstaxering, främst ojämnheten vid taxering av jordbruksfastigheter, återgick man för landsbygdens del efter beslut av 1921 års riksdag till det äldre systemet. Möjligheterna att genomföra en taxering av jordbruksfastigheter på ett tillfredsställande sätt får emellertid nu anses vara helt andra än de som förelåg 1908, framför allt på grund av de omfattande förberedelser, som numera föregår en allmän fastighetstaxering. Genom inkorporeringar omfattar städer numera ofta stora områden av ren landsbygdskaraktär. I dessa städer har fastighetstaxeringarna försiggått enligt reglerna för städerna med endast en nämnd i första instans. Som en följd av pågående och väntade kommunsammanslagningar kommer ytterligare betydande landsbygdsområden att införlivas med städer. De ändrade förhållan-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:29

dena har ansetts tala för en enhetlig fastighetstaxeringsorganisation på landet och i stad.

Den nu genomförda lagstiftningen innebär, att beredningsnämnderna slopas och att fastighetstaxeringen såväl på landet som i stad kommer att handhas av en enda nämnd, fastighetstaxeringsnämnden. Verksamhetsområdet för de nya nämnderna på landet kommer att i huvudsak motsvara de nuvarande beredningsdistrikten, dvs. i regel omfatta en kommun.

Arbetet inom den nya fastighetstaxeringsnämnden skall försiggå så, att nämnden först preliminärt beslutar om taxering av samtliga fastigheter. Beslutet skall delges de skattskyldiga, som beredes tillfälle att inom viss tid inkomma med erinringar. Härefter skall nämnden uppta erinringarna till behandling och slutligt fastställa taxeringen.

Ifråga om de nya nämndernas sammansättning föreslogs i propositionen, att såväl på landet som i stad nämnden skulle bestå av ordförande samt ytterligare fyra eller, i vissa här nedan angivna fall, sex ledamöter. Ordföranden och ytterligare en ledmot skulle förordnas av länsstyrelsen. Av övriga tre ledamöter skulle på landet en utses av landstingskommunens förvaltningsutskott och två av kommunalfullmäktige, medan i stad samtliga tre skulle utses av stadsfullmäktige. Därest med hänsyn till fastighetstaxeringsdistriktets utsträckning eller eljest så fanns påkallat, skulle länsstyrelsen kunna förordna, att på landet antalet av landstingskommuns förvaltningsutskott och av kommunalfullmäktige valda ledamöter skulle vara två respektive tre samt att i stad antalet av stadsfullmäktige valda ledamöter skulle vara fem.

I flera motioner föreslogs en utökning av antalet kommunvalda ledamöter i fastighetstaxeringsnämnd på landet. Inte minst med hänsyn till behovet av god lokalkännedom vid fastighetstaxeringen ansågs det vara av vikt att kommunalvalda ledamöter gavs tillräckligt inflytande vid taxeringen. Bevillningsutskottet framhöll, att utskottet var medvetet om att risk kunde föreligga för ojämna taxeringar, därest de lokala intressena fick ett avgörande inflytande på fastighetstaxeringsnämndernas beslut. Å andra sidan borde farhågorna för att lokala intressen kunde äventyra objektiviteten i fastighetstaxeringen inte överdrivas, och detta så mycket mindre som propositionen innehöll förslag till regler ägnade att skapa garantier för att en sådan objektivitet vidmakthölls. Såsom motionärerna framhållit måste god ortskännedom anses vara av stor betydelse vid fastighetstaxeringen. Utskottet erinrade om att av ledamöterna i de nuvarande beredningsnämnderna samtliga utom ordföranden väljes av kommunen och att tre av de i normalfallen fem ledamöterna av fastighetstaxeringsnämnd i stad tillsätts av stadsfullmäktige. Ett antagande av propositionens förslag skulle, framhöll utskottet, innebära att de kommunvalda ledamöterna i fastighetstaxeringsnämnd på landet kom i minoritet. Detta kunde knappast anses motiverat, särskilt som de nya fastighetstaxeringsnämnderna kom att få verksamhetsområden som i huvudsak motsvarade de nuvarande beredningsnämnderna. Utskottet ansåg sig därför kunna tillstyrka, att antalet ledamöter i fastighetstaxeringsnämnd på landet normalt borde vara sex, av vilka ordföranden jämte en ledamot förordnades av länsstyrelsen, en ledamot utsågs av landstinget, medan tre valdes av kommunen. Utskottet ansåg vidare att

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:29

antalet ledamöter, därest så erfordrades, skulle kunna utökas med två, av vilka den ene borde väljas av landstinget och den andre av kommunen. Ifråga om fastighetstaxeringsnämnd i stad förordade inte utskottet någon ändring av den i propositionen föreslagna sammansättningen. — Utskottets förslag antogs av riksdagen.

Eftersom slopandet av en övervakande nämnd i första instans på landet kunde befaras öka riskerna för ojämnhet i taxeringarna mellan olika distrikt, hade utredningen föreslagit, att det skulle uppdras åt de lokala skattemyndigheterna att var och en inom sitt fögderi övervaka fastighetstaxeringsnämndernas arbete. Då det kunde finnas anledning att sådan övervakning skedde även i vissa städer, t. ex. där väsentlig del av fastighetsbeståndet utgjordes av jordbruksfastigheter, föreslog utredningen vidare, att det skulle ankomma på länsstyrelsen att bestämma, i vilka städer den lokala skattemyndigheten skulle övervaka fastighetstaxeringsnämndernas arbete.

Lämpligheten av att generellt anförtro samordningen av arbetet med fastighetstaxeringen åt de lokala skattemyndigheterna ifrågasattes av flera remissinstanser. Även departementschefen ansåg vägande skäl kunna anföras mot en sådan ordning. I propositionen föreslogs därför i stället, att det skulle ankomma på länsstyrelsen att i varje särskilt fall förordna den person, som ansågs lämpligast.

Verksamhetsområdet för denna samordnare, som erhållit benämningen fastighetstaxeringsombud, skall vara så stort, som omständigheterna lämpligen medgiver, och omfatta flera fastighetstaxeringsdistrikt. Fastighetstaxeringsombudet, som inte får vara ledamot av fastighetstaxeringsnämnd i länet, skall — innan det egentliga arbetet med fastighetstaxeringen påbörjas — sammankalla ordförandena och de av länsstyrelsen och landstinget utsedda ledamöterna i fastighetstaxeringsnämnderna inom sitt verksamhetsområde ävensom de ledamöter i dessa nämnder, som av kommunalfullmäktige utsetts att deltaga i sådant sammanträde, till överläggningar rörande det förestående taxeringsarbetet. Vidare skall han följa arbetet i fastighetstaxeringsnämnderna och i erforderlig utsträckning lämna råd för arbetets bedrivande samt även i övrigt verka för en jämn och likformig taxering. För att fullgöra denna uppgift äger fastighetstaxeringsombudet närvara vid sammanträdena och deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Slutligen skall han hålla taxeringsintendenten underrättad om arbetets fortskridande.

Systemet med fastighetstaxeringsombud skall omfatta även städerna.

Tidsschemat

Förutom de ändringar i tidsschemat för arbetet med allmän fastighetstaxering, som direkt föranletts av den beslutade sammanslagningen av beredningsoch fastighetstaxeringsnämnderna på landet, har företagits vissa justeringar av hittills gällande tidsbestämmelser. Sålunda har t. ex. tidpunkten för det s. k. Stockholmsmötet ändrats till den 15 maj (tidigare före utgången av maj) för att bereda länsstyrelserna ökad tid för utarbetande av förslag till anvisningar. Vidare har på grund av önskemål från länsstyrelsehåll den tidpunkt, då arbetet i fastighetstaxeringsnämnden skall vara avslutat, förskjutits en månad till den 31 oktober (i Stockholm den 30 november). De nya bestämmelserna har föran-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:29

lett ändringar i såväl taxeringsförordningen som taxeringskungörelsen. Ett tidsschema för arbetet med allmän fastighetstaxering har intagits här nedan.

Fastighetslängden

Ifråga om redovisningen av olika ägoslag i fastighetslängden har genomförts vissa förenklingar. Den oklara gränsdragningen mellan kultiverad betesmark och naturlig äng har lett till en viss tveksamhet vid bedömandet av vad som skall hänföras till det ena och det andra ägoslaget. I fortsättningen skall därför dessa båda ägoslag bli föremål för gemensam värdering och i längden sammanföras i en kolumn under beteckningen ängs- och betesmark. Vidare skall — ifråga om annan fastighet än jordbruksfastighet — den hittillsvarande redovisningen av särskilt parkvärde upphöra och värdet i stället inräknas i markvärdet.

Främst i syfte att spara arkivutrymmen hade utredningen föreslagit, att särskilda blanketter, upptagande enbart annan fastighet, skulle användas i distrikt, där endast dylika fastigheter förekommer dvs. främst i de centrala delarna av städerna. Sådana blanketter användas redan nu i Stockholms stad. Departementschefen anförde i anledning härav, att det närmast ankom på riksskattenämnden att pröva, om användningen skulle utsträckas även till andra städer.

Tidsschema för arbetet med allmän fastighetstaxering

A. **Förberedande åtgärder**

Året före taxeringsåret

fastställer Kungl. Maj:t tabeller angående skogsvärde- och markvärdefaktorer för den kommande allmänna fastighetstaxeringen (Skogsvärderingsinstruktionen 440/1951 avd. C).

Senast den 1 maj[1]

fastställer skogshögskolan centrala skogstaxeringsanvisningar (Skvi 440/1951 avd. D punkt 1);

lämnar skogsstyrelsen varje länsstyrelse uppgifter om virkespriser m. m. (Skvi 440/1951 avd. E).

Senast den 15 maj

kallar riksskattenämnden landskamrerarna och taxeringsintendenterna i länen m. fl. personer till möte för överläggningar rörande den förestående allmänna fastighetstaxeringen (65 § TK).

Senast den 1 augusti

lämnar skogshögskolan varje länsstyrelse uppgifter för länet eller i skogligt avseende likartade delar av länet om den ungefärliga arealen skogsmark och övrig mark, skogsmarkens genomsnittliga godhetsgrad samt virkesförrådets genomsnittliga storlek m. m. (Skvi 440/1951 avd. D punkt 2).

Senast den 15 augusti

sammanträder efter kallelse av länsstyrelsen ordförandena i fastighetstaxeringsnämnderna å länets landsbygd m. fl. personer inför landskamreraren för förberedande överläggningar rörande tillämpningen av de allmänna grunderna vid den förestående allmänna fastighetstaxeringen (144 § 1 mom. TF).

---

[1] Till vårriksdagen torde komma att framläggas proposition med förslag till vissa ändringar i skogsvärderingsinstruktionen, innebärande bl. a. att den tidpunkt, då skogshögskolan, som numera övertagit statens skogsforskningsinstituts arbetsuppgifter, samt skogsstyrelsen senast skall fullgöra ovan angivna uppgifter, ändras till mitten av april.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:29

Senast den 20 augusti

insänder landskamreraren till riksskattenämnden förslag till anvisningar, däri inbegripet lokala skogstaxeringsanvisningar, för fastighetstaxeringen inom länet (144 § 3 mom. TF).

Senast den 1 september

överlämnas vid länsstyrelsen tryckta stommar till fastighetslängd till lokal skattemyndighet (68 § 1 mom. TK).

Senast den 15 september

återställer riksskattenämnden landskamrerarens förslag jämte eventuella erinringar (144 § 3 mom. TF);

överlämnas till fastighetstaxeringsnämndens ordförande

a) jordregisterutdrag, vid föregående allmänna fastighetstaxering och därefter avgivna fastighetsdeklarationer m. fl. uppgifter (146 § 1 mom. TF).

b) avskrift av fastighetslängden från senaste allmänna fastighetstaxering, blanketter till kontrollängd m. m. (67 § TK).

c) ett kompletterat exemplar av stommen till fastighetslängd (68 § 2 mom. TK).

Före den 30 september

fastställer fastighetsprövningsnämnden anvisningar — däri inbegripet lokala skogstaxeringsanvisningar — till ledning för fastighetstaxeringen (144 § 3 mom. TF).

Senast den 30 september

översändes anvisningarna till ordförandena i fastighetstaxeringsnämnderna, fastighetstaxeringsombuden och riksskattenämnden (144 § 3 mom. TF);

överlämnas lagfartsförteckningar och uppgifter om belåningsvärden från hypoteksföreningar (139 § TF, 67 § TK).

B. **Fastighetstaxeringsnämndernas verksamhet**

Året före taxeringsåret

Innan fastighetstaxeringsnämnderna börjar det egentliga arbetet

sammankallar fastighetstaxeringsombudet ordförandena i fastighetstaxeringsnämnderna inom sitt verksamhetsområde m. fl. personer till överläggningar rörande det förestående taxeringsarbetet (145 § TF).

Senast den 5 oktober

bör, utom vad angår Stockholm, fastighetstaxeringsnämndens arbete taga sin början (152 § första stycket TF).

Taxeringsåret

Senast den 25 januari

skall fastighetstaxeringsnämndens preliminära beslut om taxeringsvärden föreligga färdigt (152 § andra stycket TF).

Senast den 31 januari

skall fastighetstaxeringsnämndens ordförande tillsända ägare och likställd innehavare av skattepliktig fastighet underrättelse om det för fastigheten preliminärt upptagna taxeringsvärdet (152 § tredje stycket TF).

Senast den 5 februari

översänder ordföranden i fastighetstaxeringsnämnd sammandrag av kontrollängden till landskamreraren i länet (150 § 3 mom. TF).

Före den 25 februari

hålles fastighetslängden tillgänglig å lämp-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:29

lig kommunal expedition under 10 dagar (152 § sista stycket TF).

Senast den 25 februari

skall fastighetstaxeringsnämnden sammanträda för att slutligt besluta om taxeringarna (153 § TF).

Senast den 25 mars

(i Stockholm senast den 15 juni)
skall arbetet vara avslutat (152 § första stycket TF).

Senast den 31 mars

(i Stockholm senast den 21 juni)
skall fastighetsdeklarationerna och övriga handlingar insändas till länsstyrelsen samt fastighetslängderna överlämnas till den lokala skattemyndigheten (154 § 2 mom. TF och 76 § 1 mom. TK).

Före den 15 maj

tillställes ägare eller innehavare av fastighet underrättelse om fastighetstaxeringsnämndens beslut enligt 154 § 1 mom. TF;

skall, utom vad angår Stockholm, en avskrift av fastighetslängderna under minst 14 dagar offentligen framläggas inom vederbörande kommun (154 § 3 mom. TF).

C. **Fastighetsprövningsnämndernas verksamhet**

Taxeringsåret

Senast den 10 februari

översänder landskamreraren sammandrag av kontrollängden till finansdepartementet (150 § 3 mom. TF).

Senast den 30 april

tillställes landskamrerare och taxeringsintendenter — om Kungl. Maj :t förordnat om undersökning av taxeringsutfallet beträffande jordbruksfastigheter — resultatet därav (159 § TF).

Senast den 15 maj

(i Stockholm senast den 10 augusti)
skall besvär över fastighetstaxeringsnämnds beslut vara inkomna till prövningsnämndens kansli (163 § TF).

Senast den 31 oktober

(i Stockholm senast den 30 november)
skall fastighetsprövningsnämndens arbete vara avslutat (160 § 1 mom. TF).

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:29